

การคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม : เอกลักษณ์ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทย-เขมร

The Persistence of Kan Truem Traditonal folk music : Identity Wisdom of Thai-Khmer ethnic group

พรรณราย คำโสภา¹
Pannarai Khumsopa¹

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม 2) ศึกษาแนวทางการการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม โดยใช้แนวคิดการคงอยู่ทางวัฒนธรรม แนวคิดการปรับตัว แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และแนวคิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนามในแหล่งวัฒนธรรมกันตรึม นำข้อมูลมาถอดองค์ความรู้ และนำเสนอในเชิงพรรณาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

ลักษณะของเพลงพื้นบ้านกันตรึม มีที่มาจากดนตรีตุ่มโหม่งซึ่งมีความสัมพันธ์กันในด้านภาษาและวรรณกรรมที่ปรากฏในท้องถิ่น ปัจจุบันมีการพัฒนางานกันตรึมจากวงแบบดั้งเดิมไปสู่วงแบบประยุกต์ เพื่อตอบสนองต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม มี 6 ประการ คือ 1) การเมืองการปกครอง 2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 3) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม 4) การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ 5) การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และ 6) การสืบทอดและการถ่ายทอด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบทุนนิยมตามการเปลี่ยนแปลงทางกระแสโลกาภิวัตน์ สำหรับแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึมพบว่า ควรมีแนวทาง 7 ประการ คือ 1) การสืบทอดจากความสนใจของกลุ่มเด็กในยุคปัจจุบัน 2) การสร้างสรรค์ผลงานที่ได้มาจากการเรียนรู้เพลงแบบดั้งเดิมปรับเข้ากับแนวทางดนตรีร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน 3) การสร้างความคุ้นชินกับเสียง 4) การศึกษาหน่วยงานระดับสถาบันควรเพิ่มเติมการสืบสานถ่ายทอด 5) สนับสนุนการเรียนการสอนสู่วัยเด็ก เชิดชูศิลปิน 6) สนับสนุนการใช้ภาษาเขมรให้คงอยู่ และ 7) สนับสนุนยกระดับดนตรีกันตรึมให้มีเวทีการแข่งขัน

ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อความอยู่รอดของเพลงพื้นบ้านกันตรึม คือ การปรับเปลี่ยนปรับปรุงพัฒนารูปแบบวงดนตรี พัฒนาเป็นธุรกิจดนตรี สนับสนุนส่งเสริมกันตรึมทั้งจัดกิจกรรมต่าง ๆ จัด

---

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand

เวทีเพื่อการแข่งขัน สร้างงานสร้างรายได้สร้างความมั่นคงให้กับตัวศิลปิน เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ สร้างสรรค์ผลงานเพลงพื้นบ้านที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเขมรถิ่นไทย และอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนคนรุ่นหลัง สืบไป

คำสำคัญ (Keywords) : เพลงพื้นบ้านกันตรี, เอกลักษณ์ภูมิปัญญา, กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร

Abstract

This qualitative research was aimed at 1) studying characteristics and factors that affecting the persistence of Kan Truem folk music, and 2) studying developmental guidelines in order to persisting of Kan Truem folk music. Employing persisting cultural concepts, the concept of adaptation, the concept of cultural change and the concept of cultural transmission as guidelines as well as employing Qualitative Research methodology for documents analysis. The research data collecting from observation, interviewing, investigation, documents' collecting, field studying from Kan Truem source cultural. The data was deciphering and present in Qualitative analysis.

Finding were as follows:

The characteristics of Kan Truem music originated from Tum Mong music according to its relationship of the appeared local dialect and literature. Currently, the tradition music has developed into applied music in response to social change. The factors that affecting the persistence of Kan Truem folk music consists of 6 factors 1) politics 2) social change 3) cultural change 4) economic change 5) educational change, and 6) inheritance and transmission were engaged with capitalist according to globalization. Due to retain the retention of Kan Truem music composed of 7 issues: 1) handed-down to younger generation according to their interests 2) renovation or modification the learned traditional music to contemporary music 3) enhancing people acquaint with the music 4) in academic level, educational institution agencies enhancing inheritance and transmission 5) dedication supporting transmission to younger generation 6) supporting the existence of Thai-Khmer ethnic dialect, and 7) arranging promotion as well as up-level the arts to competition stage.

Business music is one important factor for Kan Truem survival, develop the style of music, support and promote for music activities, arrange the contest sessions, create job and revenue for security and stability of musician in order to persist the creation of Thai-Khmer ethnic dialect music and conserve for younger generation as well.

Keywords : Kan Truem, folk music, Identity Wisdom, Thai-Khmer ethnic group

บทนำ (Introduction)

กันตรึมเป็นเพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันมาอย่างแพร่หลายในแถบอีสานตอนใต้ของกลุ่มชนชาวไทยเขมรในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ ชาวไทยเขมรจังหวัดสุรินทร์ได้นำเพลงกันตรึมมาบรรเลงในงานมงคลต่าง ๆ และใช้แสดงในงานพิธีกรรมต่าง ๆ การขับร้องเพลงกันตรึมนิยมเล่นในสังคมชาวไทยเขมรและชาวไทยส่วยในเขตอีสานใต้ ส่วนในบริเวณชายแดนกัมพูชาที่มีอาณาเขตติดกับชายแดนไทย นิยมเล่นดนตรีพื้นบ้านเรียกว่า เพลงอาร์กซ์ แต่ชาวไทยเขมรในเขตอีสานตอนใต้ไม่ได้เรียกว่า เพลงอาร์กซ์ ตามแบบชาวเขมรในกัมพูชา แต่เรียกว่า กันตรึม ตามเสียงของอุปกรณ์ดนตรีที่ประกอบการเล่นกันตรึมคือ เสียงกลองโทน ที่มีเสียงดัง โฉ๊ะ คริม คริม ลักษณะทั่วไปของเพลงกันตรึมคือ เนื้อร้องเป็นภาษาเขมร จำนวนแต่ละวรรคไม่จำกัด บทเพลงหนึ่งมี 4 วรรค แต่ละบทไม่จำกัดความยาวสัมผัสระหว่างบท บางบทก็มีบางบทก็ไม่มี บทเพลงกันตรึมไม่นิยมร้องเป็นเรื่องราว มักคิดคำกลอนให้เหมาะกับงานที่เล่นหรือใช้บทร้องเก่า ๆ ที่จำกันมา

ปัจจุบันการเล่นกันตรึมได้พัฒนารูปแบบไปอย่างมาก ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมเพื่อสนองความต้องการของผู้ชม เช่น มีการนำเครื่องดนตรีสากลประเภทกลองชุด เบส กีตาร์ อิเล็กโทรน เข้ามาเล่นแทน หรือเล่นผสมกับเครื่องดนตรีโบราณ นำเอาระบบเวที แสง สี เสียง เครื่องมือถ่ายทำ และเครื่องตัดต่อที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการแสดง ตลอดจนได้พัฒนาการแต่งกายของทางเครื่องให้ทันสมัย ได้พัฒนาการแสดงเพลงดนตรีจนสามารถก้าวเข้าสู่ความทันสมัย ซึ่งเดิมคนทั่วไปมองศิลปะเพลงพื้นบ้านว่าเป็นศิลปะที่ล้าสมัย โบราณและล้าสมัยเกินไป เพื่อให้ได้รับความนิยมนักดนตรีรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ด้วย โดยนำเอาศิลปะการแต่งกายที่เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน วงดนตรีสากล รูปแบบการแสดง การขับร้อง ท่ารำ ในแนวสมัยใหม่เข้ามาผสม จนก้าวเข้าสู่ความทันสมัยมากขึ้น และได้ทำการบันทึกการแสดงบนแผ่นซีดีแผ่นวีซีดี และได้รับความนิยมนำไปทั่วประเทศทุกภาค แต่อย่างไรก็ตามเอกลักษณ์ของกันตรึมก็ยังคงเดิมอยู่ คือ เสียงกลองโทนยังคงให้จังหวะ มีคำร้องเป็นภาษาเขมรสูงและมีเนื้อหาของเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวอีสานได้อย่างชัดเจน (เครือจิต ศรีบุญนาถ, 2534 : 71-72)

จากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยตระหนักและเห็นคุณค่าของเพลงพื้นบ้านกันตรึมที่เคยได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายในอดีต เนื่องจากบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ คุณธรรม จริยธรรม แต่ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงและมีแนวโน้มจะสูญหายไป ทำให้เพลงพื้นบ้านกันตรึมที่มีคุณค่าได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและหน้าที่ไปพร้อม ๆ กับวิวัฒนาการของสังคม แม้ว่าคนรุ่นเก่าจะดำรงประเพณีวัฒนธรรมไว้ดีเพียงใด แต่ถ้าคนรุ่นใหม่และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายไม่ร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพร่ เพลงพื้นบ้านกันตรึมที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมอาจเป็นแค่ตำนานให้คนกล่าวถึงเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ลักษณะการคงอยู่และปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ รวมถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดการคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม

เพื่อรวบรวมบันทึกไว้เป็นข้อมูลให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา ร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม เหล่านี้ให้คงอยู่กับชาวสุรินทร์สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาในครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยการศึกษานอกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกต (Observation) แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้จัดแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากเอกสารหลัก และเอกสารรอง

1.1 ข้อมูลจากเอกสารหลัก ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพลงกันตรึมโดยตรง ได้แก่ บทความ งานวิจัย วารสาร รายงานการสัมมนา รวมไปถึงรูปถ่ายการแสดง เทปบันทึกเสียงและเทปบันทึกภาพที่มีผู้รวบรวมไว้ นำมาใช้ประกอบการเปรียบเทียบอ้างอิงกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาในภาคสนาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้วิเคราะห์ถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของการแสดงในส่วนต่าง ๆ รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม

1.2 ข้อมูลจากเอกสารรอง ได้แก่ เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับเพลงและการละเล่นพื้นบ้านของภาคอีสาน และการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นข้อมูลและความรู้พื้นฐานในการศึกษาวิจัยและเป็นแนวทางในการค้นคว้าก่อนจะออกศึกษาภาคสนาม

2. การสัมภาษณ์ ลักษณะการสัมภาษณ์จะเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อและประเด็นที่จะทำการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ล่วงหน้า ในลักษณะคำถามปลายเปิด โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ใช้การแบบ 2 มิติ คือ การสังเกตแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ ใช้สังเกตผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในในงานแสดงกันตรึมที่จัดขึ้นจากการติดตามข้อมูลการแสดง หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงติดตามไปสังเกตจริงตามงานที่จ้างกันตรึมไปแสดง

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตการณ์การแสดงกันตรึมแบบ 2 มิติ คือ การสังเกตแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ ใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงในงานและโอกาสต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังถือโอกาสในการพูดคุย ซักถามกับศิลปินเพลงพื้นบ้านกันตรึม นักดนตรีและนักแสดงเพลงพื้นบ้านกันตรึม เจ้าภาพ หรือผู้ว่าจ้างกันตรึมด้วย

5. การบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการบันทึกข้อมูล คือ ขณะสัมภาษณ์ใช้การบันทึกข้อมูลอย่างย่อขณะ โดยจดบันทึกเฉพาะข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญหลัก ๆ จากนั้นจึงทำการเรียบเรียงขยายความเพิ่มเติมในภายหลัง ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยก็ทำการบันทึกข้อมูลขณะสัมภาษณ์ลงเทปบันทึกเสียงด้วย เพื่อนำไปถอดข้อมูลจากเทปในภายหลัง

6. การจัดกระทำและการหาคุณภาพของข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นมีความถูกต้องเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูล (งามพิศ สัตย์สงวน. 2539 : 129-130) แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

7. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยวิธีพรรณนา ทั้งในส่วนของข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ การสังเกตและการถอดองค์ความรู้จากการเล่นเพลงพื้นบ้านกันตรึม โดยนำหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย พร้อมทั้งเหตุผลของผู้ที่ให้ข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบการวิเคราะห์เพื่อความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

8. การวิจัยครั้งนี้นำเสนอรายงานผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

6. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กันตรึมคณะบ้านดงมัน ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 2) กันตรึมรือคคงคย บ้านรุน ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ 3) กันตรึมน้ำผึ้งเมืองสุรินทร์ ตำบลนอกเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ 4) กลุ่มผู้ร่วมชมการแสดงสดของคณะกันตรึม

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การเมืองการปกครอง สังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากวัฒนธรรมสังคมของโลกเปลี่ยนแปลงมีการหลั่งไหลและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจนเกิดปัญหาทางวัฒนธรรม แต่เดิมสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบทที่มีการทำนาและการเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริมของบางกลุ่มชนหรือบางชาติพันธุ์ก็มีการเล่นดนตรี ซึ่งเราเรียกว่าดนตรีพื้นบ้าน เพื่อประกอบอาชีพ หาเลี้ยงครอบครัวเพื่อความอยู่รอดและดำเนินชีวิตเพื่อหยั่งยืนอยู่ในสังคมให้ได้

ปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี สังคมเปลี่ยนมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มุ่งหวังผลิตสิ่งต่าง ๆ เพื่อส่งออกไปขายนอกประเทศ ศิลปวัฒนธรรมจึงถูกมองข้ามไป คนส่วนน้อยที่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ไว้แต่ก็ไร้พลังที่จะต้านกระแสวัฒนธรรมที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว ซึ่งแต่เดิมนั้นยังคงความเป็นกลุ่มชนเคยพึ่งพาอาศัยกันซึ่งกันและกันได้ บางแห่งที่มีกลุ่มชนกลุ่มใหม่เข้าไปขยายที่ทำกินและตั้งถิ่นฐาน จนทำให้เกิดลักษณะบ้านแบบใหม่ ๆ เช่น บ้านจัดสรร ขึ้น นั้น เกือบจะทำให้ความเป็นสังคมท้องถิ่นแต่เดิมล่มสลายลงไป ทำให้ความคงอยู่ของกันตรึมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือ เนื่องจากในการทำการแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม ยุคปัจจุบันต้องใช้งบประมาณหรือทุนในการ

สนับสนุนการแสดงแต่ละครั้ง เกิดการแก่งแย่งเพื่อผลกำไร หรือหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผู้แสดงหรือผู้อนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านนี้ไว้ ในบางที่บางครั้งก็เกิดความท้อแท้เหน้อยล้า รวมถึงการขาดความสามัคคีของของคนในหมู่คณะ การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความเชื่อและการเลือนหายของเหล่านี้จึงถูกมองข้าม แม้แต่คนชมเมอร์สุรินทร์เองก็ยังมองข้ามความงามของบรรพบุรุษสร้างขึ้น

1.2 การเปลี่ยนแปลงของสังคมเข้ามามีบทบาทต่อการแสดงศิลปะพื้นบ้านที่เรียกว่ากันตรึมนี้มากพอสมควร เนื่องจากในยุคสมัยนี้เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงรับเอาวัฒนธรรมธรรมทางตะวันตกเข้ามา ไม่ว่าจะเป็น ภาษา การแต่งกาย เครื่องมือที่ทันสมัย รวมถึงการฟังเพลงหรือดนตรีสมัยใหม่ รับเอาวัฒนธรรมเหล่านี้มาอย่างต่อเนื่องและก็เริ่มหลงลืมมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษสร้างขึ้นมา เมื่อสังคมในยุคเปลี่ยนไปจิตใจมนุษย์ก็เปลี่ยนตาม บทเพลงพื้นบ้านกันตรึมที่เคยฟังมาตั้งแต่อดีตสืบทอดมาโดยสายเลือดแต่ถูกมองข้ามเพราะมนุษย์กลัวคนในชนชาติอื่นจะมองว่าตัวเองล้าหลังไม่ทันสมัย จึงเลือกที่จะรับฟังดนตรีสากล สตริง แทนดนตรีกันตรึม มนุษย์โดยส่วนใหญ่เลือกทำตามๆ กัน มีน้อยคนนักที่จะเลือกทำและดำรงความเป็นอัตลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ตัวเอง ด้วยเหตุนี้การเปลี่ยนแปลง ทางสังคมวิถีชีวิตที่ดำเนินไปด้วยความทันสมัย จึงมีส่วนทำให้บทเพลงพื้นบ้านกันตรึมหายไปพร้อมการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1.3 การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางด้านดนตรีที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานทั้งดนตรีไทยดนตรีพื้นบ้านที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยบรรทัดฐานของคนในชุมชนซึ่งทำให้ เราทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในชาวบ้านได้มากมาย เช่น วัฒนธรรมภาษากริยามารยาท การแต่งกายอาชีพตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ โดยเฉพาะสิ่งที่เราสัมผัสมาโดยสายเลือดและมองเห็นได้อย่างชัดเจนคือศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ที่โดดเด่นคือ “กันตรึม” เป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของอีสานใต้แขนงหนึ่งซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่เก่าแก่และนับว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ อนุชนรุ่นหลังเป็นอย่างยิ่ง ในสภาวะปัจจุบันโลก ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การสูญสิ้นของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้มนุษย์ต้องสร้างสรรคองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ซึ่งความเจริญหรือเทคโนโลยีบางอย่างกลับเป็นเครื่องมือทำลายมนุษย์ทางอ้อม ซึ่งมนุษย์เราเองในบางครั้งก็ไม่รู้ว่ากำลังถูกทำลายจิตใจด้วยความเจริญก้าวหน้าเข้ามาทางวัตถุ หรือเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ตัวเองสร้าง ความงามทางดนตรีพื้นบ้านกันตรึมด้วย ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้จึงถูกมองข้าม ด้วยเทคโนโลยีรวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรก็ไม่ให้ความสำคัญส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจังอย่างจริงจัง คนในสังคมจึงเลือกทำในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าเหมาะสม โดยบางครั้งมองเพียงผลประโยชน์ของตัวเอง ไม่มองประโยชน์ส่วนรวม เพียงเพราะต้องการเอาผลกำไรจากผู้อื่น ดนตรีพื้นบ้านกันตรึมจึงถูกเอาเปรียบจากคนกลุ่มนี้และตกเป็นเครื่องมือของหน่วยงานหรือองค์กร โดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้นไม่มีโอกาสแม้แต่จะตัดสินใจด้วยตัวเองว่าเขาเองว่าดนตรีพื้นบ้านและความคงอยู่ของกันตรึม เป็นดนตรีที่ควรคู่กับท้องถิ่นมานาน ควรจะอยู่ต่อไปหรือเลือนหายไปจากสายตาของอนุชนรุ่นหลัง เช่นเดียวกันกับความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึมที่มีการรับ

เอาวัฒนธรรมการแต่งกาย การร้อง รวมถึงเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง จึงมีการเปลี่ยนไปจากเดิมดังต่อไปนี้

1.3.1 เครื่องดนตรีดนตรีพื้นบ้านกันตรึมเคยมีเพียงเครื่องดนตรีไม่กี่ชิ้นก็สามารถเล่นได้อย่างไรเพราะ สนุกสนาน บันเทิงรื่นเริงใจ แต่ในยุคปัจจุบันรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามา เครื่องดนตรีที่ใช้เล่นในวงกันตรึม จึงมีเครื่องดนตรีสากลเข้ามาพร้อมทั้งบทบาทมากขึ้น สามารถเล่นได้ดีและเข้ากับดนตรีพื้นบ้านหรือพื้นถิ่นได้ และด้วยเหตุนี้เราจึงรับเอาวัฒนธรรมเหล่านี้มาใช้ในการแสดงมากขึ้น จึงทำให้มีผลกระทบในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมออกมาได้ไม่ซาบซึ้งกินใจ เนื่องจากการฟังดนตรีกันตรึมของแชนร์เลอมีการผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีพื้นบ้านกับเครื่องดนตรีสากลผู้ฟังจึงไม่เกิดการประทับใจในการรับฟังดนตรีเท่าที่ควร

1.3.2 การแต่งกายในเรื่องของการแต่งกายมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อม สังคม การเปลี่ยนแปลงไปตามยุคของเศรษฐกิจที่บีบตัว เพราะฉะนั้นการแต่งกายจึงต้องแปรไปตามสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน อดีตในการแสดงกันตรึมเราจะเห็นภาพที่แต่งกายด้วยเสื้อสีขาว นุ่งโสร่ง ซึ่งเป็นผ้าที่หาได้ตามท้องถิ่นสะดวกสบายในการแต่งกายเพราะคนสมัยนั้นทอผ้าใช้กันเอง แต่ในยุคนี้เราจะเห็นการแต่งกายที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ ผู้แสดงอาจใส่กระโปรงหรือกางเกงขาสั้นขายาวมาทำการแสดง เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม ด้วยสาเหตุนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปในเรื่องของการแต่งกาย

1.3.3 โอกาสในการแสดงถ้าจะว่าไปในส่วนของการแสดงดนตรีพื้นบ้านกันตรึม การมีโอกาหรือการเปิดเวทีให้กับนักแสดงมีน้อยมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง การปกครอง ทางสังคม ไม่มีผู้ดูแลหรืออนุรักษ์ดนตรีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านกันตรึมอย่างจริงจัง มีแต่ผู้ฉวยโอกาสหวังใช้งานฟรีแล้วไม่สนับสนุนส่งเสริมในเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพราะเวลาจะไปแสดงก็อาศัยงบประมาณในการแต่งตัว และอื่น ๆ ประกอบกันหลาย ๆ ส่วน ปัจจุบันเวทีในการทำการแสดงมีน้อยลง หากหน่วยงานหรือคนในชุมชนไม่ให้การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านกันตรึม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่อยู่ในสังคมมายาวนาน อาจจะไม่ให้อนุชนรุ่นหลังได้รับฟังอีกต่อไป

1.3.4 วิธีการเล่นวิธีการหรือการเล่นดนตรีพื้นบ้านกันตรึมนั้น สังกัดได้จากภาษาเป็นอันดับแรก ภาษามีส่วนทำให้ส่งผลกระทบมากพอสมควร ในปัจจุบันมีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมในการร้อง ตัวศิลปินเองในการแสดงบางครั้งก็เพียงเพื่อต้องการดึงดูดผู้ฟัง ภาษาที่ใช้ร้องหรือเชื้อเชิญให้มีคนมาฟังอาจใช้ภาษาไม่สุภาพหรือไม่เหมาะสม

1.4 การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาเศรษฐกิจของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นเศรษฐกิจทุนนิยมโดยพื้นฐาน ชีวิตทางเศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่ในสังคมดำเนินไปตามวิถีการผลิตแบบทุนนิยมแต่เศรษฐกิจทุนนิยมของสังคมไทยนั้น มีลักษณะแตกต่างจากทุนนิยมในประเทศตะวันตกที่เป็นต้นกำเนิด ความแตกต่างที่สำคัญ คือ การก่อกำเนิดทิศทางและกระบวนการพัฒนาที่ผ่านมาและโครงสร้างของเศรษฐกิจทุนนิยมไทย

1.5 การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง หรือชุมชนต่าง ๆ ก็มีภูมิปัญญามากมายซึ่งมีปราชญ์แต่ละสาขาวิชา บทเพลงพื้นบ้านกันตรึม

ในยุคปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนไปมาก เนื่องจากชนในชาติเมื่อมีการเรียนการสอนในรายวิชาของดนตรี นาฏศิลป์ ก็รับเอาอิทธิพลของดนตรีชาวตะวันตกเข้ามาหรือเราเรียกว่าดนตรีสากล มีการนำมาสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น มนุษย์รับเอาสิ่งเหล่านี้มาจึงทำให้บทเพลงที่เรียกว่า กันตรึมดูด้อยค่าเมื่อ เป็นเช่นนี้แล้ว บทเพลงพื้นบ้านกันตรึมจึงไม่ได้รับการยอมรับจากอนุชนรุ่นหลังมากนัก ที่สำคัญ การศึกษาในปัจจุบันไม่เน้นให้มีการส่งเสริมศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีกันตรึมจึงไม่มีความสำคัญ หากจะ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมา ก็เป็นเรื่องยากมากเพราะการศึกษาไม่ได้มองในจุดนี้ลึ้มมองรากเหง้า ของตัวเอง จะมีก็เป็นเพียงจัดรายวิชาเลือกเสรี ชุมชนที่ครูผู้สอนจัดรายวิชานี้ขึ้นมาเอง การศึกษาจึง ทำให้ส่งผลกระทบต่อบทเพลงพื้นบ้านกันตรึม และแลดูด้อยค่าไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของยุค โลกาภิวัตน์ อย่างไรก็ตามบทเพลงที่ร้ายรำดวงทำนองที่น่าฟังสำเนียงการร้องเนื้อร้อง ที่เป็นภาษา เขมรก็ยังไม่ถูกมองข้ามไปเลยสักทีเดียวแต่ก็มีส่วนน้อยที่ยังคงอนุรักษ์บทเพลงพื้นบ้านกันตรึมนี้ไว้

1.6 การสืบทอดและการถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านกันตรึมในสมัยก่อนยังไม่มีมีการพัฒนาการ ชน พื้นเมืองต้องใช้อาชีพตามความถนัด ที่บรรพชนได้สอนอาชีพจากรุ่นสู่รุ่น ถ้าวัดในยุคนั้น ๆ ผู้ที่ได้ เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ปัจจุบันหากเราได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ทำใน บุคคลนั้นมีองค์ความรู้ เห็นผู้อื่น การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา มีส่วนทำให้การถ่ายทอด ศิลปวัฒนธรรมจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ เกิดการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมที่ละเลยหรือไม่ให้ ความสำคัญกับวัฒนธรรมดนตรีเพลงพื้นบ้าน เช่น การเมืองการปกครองไม่เอื้ออำนวยขาด งบประมาณในการดูแลสนับสนุน รวมถึงการเปิดโอกาสเวทีในการแสดงก็มีน้อย จึงทำให้เกิดความ ท้อแท้อ่อนแรงในการทำการแสดง ในเรื่องของเศรษฐกิจ เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำก็มีส่วนทำให้มนุษย์ เกิดความไม่สบาย วิตกกังวล การถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านกันตรึม จึงไม่ประสบ ผลสำเร็จ

2. แนวทางการการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม
การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึมผู้วิจัยได้เสวนา กับผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีหลายท่านได้ให้แนวคิด และผู้วิจัยได้ประมวลผลและถอดองค์ความรู้ ดังนี้

2.1 แนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม แยกเป็น ประเด็นต่าง ๆ 7 ประเด็น ดังนี้

2.1.1 การสืบทอดจากความสนใจของกลุ่มเด็กในยุคปัจจุบัน

2.1.2 การสร้างสรรค์ผลงานที่ได้มาจากการเรียนรู้เพลงแบบดั้งเดิมปรับเข้ากับ

แนวทางดนตรีร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน

2.1.3 การสร้างความคุ้นชินกับเสียง

2.1.4 การศึกษาหน่วยงานระดับสถาบันควรเพิ่มเติมการสืบสานถ่ายทอด

2.1.5 สนับสนุนการเรียนการสอน สู่วัยเด็ก เชิดชูศิลปิน

2.1.6 สนับสนุนการใช้ภาษาเขมรให้คงอยู่

2.1.7 สนับสนุนยกระดับดนตรีกันตรึมให้มีเวทีการแข่งขัน

2.2 แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.2.1 จัดกิจกรรมกลางหมู่บ้านทุกเทศกาลอย่างสม่ำเสมอ ให้ชุมชนท้องถิ่นที่พบปะสร้างสรรค์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นการรวมพลังฟื้นฟูวัฒนธรรม และสืบสานอย่างเป็นคุณค่าและภาคภูมิใจ

2.2.2 ทุกหน่วยงานในท้องถิ่นช่วยกันรวบรวมข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร ศึกษาวิจัย แล้วเผยแพร่สู่ลูกหลานในชุมชนและนอกชุมชน

2.2.3 สร้างสื่อประเภทหนังสือ วิทยุทัศน์ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์ออกเผยแพร่ ทางวิทยุ โทรทัศน์ ให้มากที่สุด เช่น เรื่องเกษตรพื้นบ้าน สมุนไพรพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และของดีของแปลกชุมชนอยู่เสมอ

2.2.4 ส่งเสริมสถาบันครอบครัว โรงเรียน และวัด ให้เป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ความรัก ความอบอุ่น การเรียนรู้จาก 3 สถาบันหลักในท้องถิ่นต้องเข้มแข็ง ต้องสร้างความสอดประสานกันให้ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ร่วมกันสร้างความมีระเบียบวินัย รักถิ่นกำเนิด ภูมิใจในภูมิปัญญาบรรพบุรุษ เยาวชนต้องรักบ้านเกิดและช่วยกันพัฒนาชุมชนให้เจริญ ไม่ทิ้งถิ่นฐานความเข้มแข็งจะต้องเกิดในสังคมทั่วไป

2.2.5 ภาครัฐและเอกชนช่วยสนับสนุนทางด้านเงินงบประมาณ และปัจจัยอื่น ๆ ตามสมควรเมื่อท้องถิ่นจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น งานช้างเมืองสุรินทร์ ประเพณีแซนโดนตา (เช่นไหว้บรรพบุรุษ) ประเพณีขึ้นเขาสวาย เป็นต้น

2.3 ปัจจัยที่เกื้อหนุนทางวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ได้ คือ

2.3.1 ความสอดคล้องหรือเข้ากับความประเพณีที่มีอยู่เดิม เช่น พุทธศาสนาแพร่หลายในประเทศไทยมากกว่าศาสนาพราหมณ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเพราะเราไม่นิยมแบ่งคนออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ เหมือนระบบวรรณะในศาสนาพราหมณ์

2.3.2 อิทธิพลของศาสนา คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อคนไทยมาก เช่น ความกตัญญูกตเวที การมีสัมมาคารวะ ความสุภาพเรียบร้อย ความโอบอ้อมอารี เป็นต้น

2.3.3 การเห็นคุณประโยชน์ หากประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าทำแล้วได้ประโยชน์ จะทำให้รักษาและปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น ๆ เช่น ในเทศกาลตรุษสงกรานต์ มีการสรงน้ำพระ รดน้ำและขอพรผู้ใหญ่

2.3.4 กลุ่มผลประโยชน์ เป็นกลุ่มที่ต้องการรักษาวัฒนธรรมของตน เช่น กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มดนตรีไทย เป็นต้น จึงพยายามส่งเสริมและคัดค้านการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่ทำลายวัฒนธรรมที่ตนเห็นว่าดีและจะสนับสนุนส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้วัฒนธรรมที่ตนส่งเสริมนั้นดีขึ้น

2.3.5 ตัวแทนของวัฒนธรรม และตัวแทนใด ๆ ก็ตามที่มีอิทธิพลหรือมีอำนาจจะเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น เช่น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัวเจ้านายและข้าราชการ ชั้นผู้ใหญ่ได้แต่งกายแบบยุโรป ทำให้ประชาชนนิยมเลียนแบบการแต่งกายตามยุโรป เป็นต้น

2.3.6 สภาพทางเศรษฐกิจ หากสภาวะทางเศรษฐกิจรุ่งเรืองไม่ขาดแคลน คนจะมีจิตใจสบาย ความปกติสุขจะเกิดขึ้น คนจะอยู่อย่างสงบสุขหรือพยายามอยู่ให้ดีขึ้น โดยสิ่งใดดีก็จะรับไว้วัฒนธรรมจึงดำรงอยู่ได้ และอาจมีวัฒนธรรมเกิดขึ้นใหม่และดีกว่าวัฒนธรรมเดิม

2.3.7 สภาพทางการเมือง ประเทศใดมีสภาวะทางการเมืองมั่นคง ประเทศนั้นจะมีความปกติสุข สถาบันต่าง ๆ ก็สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม เพลงพื้นบ้านกันตรึมมีที่มาจากดนตรีตุ่มโหม่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในด้านภาษาและวรรณกรรมที่ปรากฏ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความคงอยู่คือ มนุษย์และสภาวะแวดล้อมทางสังคม การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ทุนนิยมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในความอยู่รอดที่ทำให้ลักษณะของกันตรึมต้องมีการปรับเปลี่ยนไป การปรับเปลี่ยนปรับปรุงพัฒนารูปแบบวงดนตรีจึงเกิดขึ้น ธุรกิจดนตรีมีความสำคัญในการขับเคลื่อนแนวทางวิถีดนตรีที่ปรับเปลี่ยนนี้ ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน ทั้งภาครัฐและศิลปินพื้นบ้านมีความคิดตรงกันในการสนับสนุนส่งเสริมการดนตรีนี้ ทั้งจัดกิจกรรมต่าง ๆ เวทีเพื่อการแข่งขัน สร้างงานสร้างรายได้สร้างความมั่นคงให้กับ ตัวศิลปินเองเพื่อให้สามารถดำรงอยู่สร้างสรรค์ผลงานอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้พบได้สัมผัสประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พชร สุวรรณภาชน์ (2543 : 166-167) มีแนวคิดว่าการที่วัฒนธรรมจะคงอยู่ได้นั้น จะต้องมีการอนุรักษ์และส่งเสริมสนับสนุน โดยมีการศึกษาและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ จึงจะสามารถเข้าใจในวัฒนธรรมได้อย่างถ่องแท้เป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นหนทางนำไปสู่การกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมได้ ทั้งในด้านแบบแผนและเนื้อหาของวัฒนธรรม ปลูกฝังเยาวชนและประชาชนหันมาให้ความสำคัญวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้ง ภาครัฐ เอกชน และประชาชนทุกคน เพื่อให้วัฒนธรรมสามารถคงอยู่ได้ต่อไป

ปัจจัยที่ส่งผลนั้นไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ด้านการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และด้านการสืบทอดและการถ่ายทอด ล้วนแล้วแต่ทำให้กันตรึมได้รับผลกระทบในทุก ๆ ด้าน แม้ว่าจะไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายในของกันตรึมโดยตรง และปัจจัยภายนอกเองที่ส่งผลให้ปัจจัยภายในกันตรึมต้องมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของ ยศ ตันติสมบัติ (2540 : 34-35) ว่าเป็นการศึกษาการปรับตัวของสังคมภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการศึกษาวิวัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับตัว (Adaptation) ของสังคม แนวความคิดนี้ของสังคมในลักษณะเป็นพลวัตหรือการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

2. แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม พบว่า แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคงอยู่นั้น ควรที่จะมีการสืบทอดจากความสนใจของกลุ่มเด็กในยุคปัจจุบัน สร้างสรรค์ผลงานที่ได้มาจากการเรียนรู้เพลงแบบดั้งเดิมปรับเข้ากับแนวทางดนตรีร่วมสมัยในยุคปัจจุบัน สร้างความคุ้นชินกับเสียง หน่วยงานระดับสถาบันควรเพิ่มเติมการสืบสานถ่ายทอด สนับสนุนการเรียนการสอน สู้วัยเด็ก เชิดชูศิลปิน สนับสนุนการใช้ภาษาเขมรให้คงอยู่ และสนับสนุนยกระดับดนตรีกันตรึมให้มีเวทีการแข่งขัน ซึ่งหากมีการทำตามแนวทางดังกล่าวแล้ว การทำให้กันตรึมยังคงดำรงตนเองอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่อง และจะนำไปสู่การคงอยู่ในระดับชาติ ที่สามารถแสดงออกมาในอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศไทยได้อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุพัตรา สุภาพ (2542 : 72-73) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ควรจัดกิจกรรมกลางหมู่บ้านทุกเทศกาลอย่างสม่ำเสมอ ให้ชุมชนท้องถิ่นที่พบปะสร้างสรรค์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นการรวมพลังฟื้นฟูวัฒนธรรม และสืบสานอย่างเป็นคุณค่าและภาคภูมิใจ ทุกหน่วยงานในท้องถิ่นช่วยกันรวบรวมข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร ศึกษาวิจัย แล้วเผยแพร่สู่ลูกหลานในชุมชนและนอกชุมชน สร้างสื่อประเภทหนังสือ วิทยุทัศน์ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์ออกเผยแพร่ ส่งเสริมสถาบันครอบครัว โรงเรียน และวัด ให้เป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรมพื้นบ้าน และภาครัฐและเอกชนช่วยสนับสนุนทางด้านเงินงบประมาณและปัจจัยอื่น ๆ ตามสมควร

จากประเด็นที่สรุปมานั้นมีความสัมพันธ์กับการสืบทอดการคงอยู่ ของเพลงพื้นบ้านกันตรึม เพลงพื้นบ้านที่ใช้ภาษาท้องถิ่น เขมรถิ่นไทย ซึ่งประเด็นต่างเหล่านี้ เป็นคุณลักษณะทั่วไปสำหรับความต้องการสืบทอดให้คงอยู่ ในเรื่องราวอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ดนตรีพื้นบ้านประเภทนี้ ก็จะเป็นไปตามทฤษฎีการคงอยู่ ด้วยความสำคัญในสิ่งนั้น ๆ ที่มีมนุษย์เป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกต่าง ๆ เหล่านี้

การสืบทอดของดนตรีในแต่ละประเภทแต่ละรูปแบบย่อมมีปัจจัยและแนวทางที่แตกต่างกันไปที่สำคัญ คือ การดำรงอยู่ของดนตรีในแบบต่าง ๆ มีปัจจัยเรื่องเศรษฐกิจการเงินมาเป็นปัจจัยหลัก ซึ่งช่วยให้ศิลปินสามารถมีชีวิตอยู่ได้ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ระบบทุนนิยมส่งผลให้แนวทางการบรรเลงดนตรีมีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการดนตรี จากแบบเดิมเป็นกันตรึมโบราณมาเป็นกันตรึมแบบประยุกต์ มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการอยู่รอด ต้องปรับแนวทางการร้องการเล่นโดยเน้นความชอบของผู้ชมเป็นสำคัญ ด้วยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จึงส่งผลให้ดนตรีกันตรึมมีการเปลี่ยนแปลงไป ตามกระแสโลกาภิวัตน์โดยมิได้سابสูญหายไปไหน ด้วยเหตุนี้จึงมีการคิดที่จะอนุรักษ์สืบสานไว้ หากส่งเสริมแบบแนวทางโบราณหรือแบบดั้งเดิม ซึ่งย่อมส่งผลในการจ้างงานที่น้อยลง เพราะผู้คนรุ่นใหม่นิยมดนตรีในแบบประยุกต์ หากส่งเสริมแบบกันตรึมประยุกต์ ในบางครั้งความเป็นดนตรีพื้นบ้านแบบโบราณก็จะถูกกลืนไปโดยสังคมในยุคใหม่ แต่กันตรึมไม่ได้หายไป หากแต่เป็นการปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบใหม่ เครื่องดนตรีไฟฟ้า นักแสดง นักร้อง ทุกอย่างต้องปรับเปลี่ยนเพื่อความดำรงคงอยู่ต่อไป ซึ่งเป็นตามทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusionism) ที่การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การที่มนุษย์ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวและสังคม มีการ

ติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนค้าขาย ทำให้เกิดการซึมซับรับเอาวัฒนธรรมที่ตนไปสัมผัสก่อให้เกิดการแพร่กระจายแล้วเกิดการถ่ายทอดจากสังคมหนึ่ง และยังสามารถคล้องกับการวิจัยของปัทมา บุญอินทร์ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับตัวของเพลงพื้นบ้าน : กรณี ศึกษาเพลงโคราช จังหวัดนครราชสีมา โดยพิจารณาความสัมพันธ์ของเพลงโคราชกับสภาพแวดล้อม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป เพลงโคราชก็มีการปรับตัวของเพลงโคราชสามารถพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ การปรับตัวทางด้านวิถีชีวิตของเพลงโคราชและการปรับตัวทางด้านขนบและเนื้อหาการแสดง ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวทางด้านวิถีชีวิตของเพลงโคราชได้ปรับตัวไปในลักษณะที่เป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น กล่าวคือปัจจุบันเพลงโคราชได้สู่ระบบธุรกิจมากขึ้น โดยมีการก่อตั้งเป็นคณะเพลงสำหรับการปรับตัวทางด้านขนบและเนื้อหาการแสดง ปัจจุบันเพลงโคราชที่เล่นในงานบุญทั่วไป ได้ปรับตัวโดยการประยุกต์ด้วยการนำเพลงลูกทุ่งประกอบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาเล่นสลับช่วง เพิ่มการเต้นและร้องเพลงตามสมัยนิยมและตามคำขอของผู้ชม ในส่วนเพลงโคราชแก่นบ ได้ลดขั้นตอนการแสดงลงจากการแสดงเพลงโคราชทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาและอัตราจ้างที่ตายตัว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคงอยู่ของเพลงพื้นบ้านกันตรึมที่มาจากการศึกษาข้อมูลจากชุมชน วงดนตรี ศิลปินและผู้เชี่ยวชาญด้านกันตรึม ซึ่งได้มีมุมมองของเรื่องดังกล่าวในมิติที่อยู่ในกรอบของการศึกษาในครั้งนี้ แต่ก็ยังขาดประเด็นที่ควรศึกษา เช่น ความคิดเห็นของสถาบันการศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม หรือแม้แต่ผู้ที่ทำอาชีพทางด้านบันเทิง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพลงพื้นบ้านกันตรึมในด้านของการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ กันตรึมให้สามารถดำรงอยู่ในสภาพสังคม เศรษฐกิจ ปัจจุบันได้

2.2 ควรมีการศึกษาศิลปะวัฒนธรรมอีสานได้ในวัฒนธรรมชนิดอื่น ๆ เพื่อที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการอนุรักษ์ พัฒนา และเผยแพร่ รวมทั้งให้สามารถคงอยู่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมนโรจน์ นิวัฒน์บรรหาร. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
 เครือจิต ศรีบุญนาท. (2534). การพ็อ่นรำของชาวไทยเขมรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
 กามพิศ สัตย์สงวน. (2543). **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์.

- โหมสิต ดีสม. (2544). พัฒนาการของกันตรึมบ้านดงมัน ตำบลโคโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา (กลุ่มมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- _____. (2529). **กันตรึมเพลงพื้นบ้านอีสานใต้**. บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์.
- _____. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
- จารุณี กองพลพรหม. (2527). “การศึกษาเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้าน” ในเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ประทีป แชรรัมย์. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
- ปัทมา บุญอินทร์. (2537). การปรับตัวของเพลงพื้นบ้าน : ศึกษากรณีเพลงโคราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สังคมศึกษาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คณะสังคมศึกษาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พชร สุวรรณภานัน. (2543). เพลงโคราช : การศึกษาทางมานุษยวิทยาการทางดนตรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรรณราย คำโสภา. (2540). **กันตรึมกับเพลงประกอบการแสดงพื้นบ้าน จังหวัดสุรินทร์**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สุรินทร์ : สถาบันราชภัฏสุรินทร์.
- _____. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
- ไพโรจน์ โสณาพูน. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
- มิจิตร เรืองเดช. (2529). **กันตรึมพื้นบ้านในจังหวัดบุรีรัมย์**. บุรีรัมย์ : โครงการศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น กรมการฝึกหัดครู.
- มารยาท อุปมา. (2554). **แนวทางการสืบทอดและพัฒนากันตรึมสู่เยาวชนในจังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตร์ วิชาเอกดุริยางคศิลป์มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยศ สันตสมบัติ. (2540). **ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำรวม ดีสม. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
- อภิชัย ช่อมทอง. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์
- อำนาจ ช่อมกลิ่น. (2556, ตุลาคม 6). สัมภาษณ์